

18.01.2023

Nærværsplan for barn og unge i Tinn kommune

TINN KOMMUNE

Innhold

Innledning	3
Kartlegging	4
Forebyggende tiltak	7
God klasse- og læringsledelse	8
Tilpasset opplæring	8
Godt samarbeid mellom skole og hjem	8
Gode rutiner i fraværshåndtering og holdninger til skolefravær	9
Tidlig involvering av andre instanser	9
Målrettede tiltak -handlingsplan mot skolefravær	10
Aktuelle tiltak	11
Når eleven kjenner seg trygg og har fått tilbake overskuddet	11
Tiltaksplan	11
Mål for skolen kan for eksempel være:	12
Mål for hjemmet kan for eksempel være:	12
Mål for fritidsarena kan for eksempel være:	12
Intensive målrettede tiltak	13
Stress over tid-bryte negative tankemønstre	14
Tilhørighet til skolen og de andre elevene	14
Eksposering og «skolekondis»	15
Overganger	15
Ønsker om skolebytte	15
Skolearbeid hjemmefra	16
Tiltak når eleven har hatt et langvarig totalt skolefravær	16
Tidlig innsatsteam i Tinn kommune	16
PP-tjenestens rolle i skolefraværssaker	17
Barnevernets rolle i skolefraværssaker	18
Samtykke til tverrfaglig samarbeid-skjema	19
Tiltaksplan- MAL	20
Tåler godt – tåler ikke så godt -MAL	20
Undersøkelserverktøy -klasse miljø	21
Dette mener jeg om klassen	21
Undersøkelserverktøy -elevens skolehverdag	22

Nærværsplan for barn og unge i Tinn kommune

Pluss-minus-skjema	22
En anerkjennende samtale	25
Aktiviteter og stress	26
Banking time-metode for relasjonsbygging.....	27
Eksempler på områder som kan være tema for pedagogisk analyse	28
Visuelle kortversjoner	29
Forebyggende tiltak-Kjennetegn på skole med fokus på nærvær-oppslag	29
Forebyggende tiltak-Kjennetegn godt og trygt skolemiljø-oppslag.....	30
Kilder	30

Innledning

Retten til utdanning er forankret i barnekonvensjonen artikkel 28 og 29 og i Grunnloven § 109. Formålsparagrafen § 1-1 er tydelig på at «opplæringen skal skje i samråd og forståing med heimen» og Opplæringsloven § 9 A- 2: Retten til eit trygt og godt skolemiljø. Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring».

Alle som jobber med barn og unge i Tinn kommune skal ha kunnskap om, og jobbe systematisk for å forebygge fravær. Målet er å tidlig kunne fange opp fravær, undersøke omfang og tilrettelegge for elevenes rett til utdanning. Som ansatt i Tinn kommune ønsker vi å forstå de komplekse årsakene til skolefravær. Planen starter med en beskrivelse av pedagogisk analyse. Ved bruk av denne kan vi avdekke faktorer som skolen kan påvirke og støtte foreldrene i en utfordrende situasjon. Dette er et lagarbeid. Trivsel og læring må virke sammen. Videre i planen ser vi på forebygging for de mange i starten, litt ekstra for noen og skreddersøm for den enkelte til slutt. På samme måte som tiltakspyramiden er bygget opp. Bakerst i planen finner du maler og noen visuelle kortversjoner.

Denne planen erstatter «Alvorlig skolefravær-retningslinjer for forebygging og oppfølging»; administrativt vedtak 36/16-Rådmannen i Tinn kommune den 12.08.2016. Gammel plan, erfaringer og lovendringer er bredt samlet inn via RLO-team i initieringsfasen og danner grunnlaget for ny plan. RLO-temaet oppfordret til at ny plan skulle ha en positiv innfallsvinkel. Vi har derfor valgt å endre fra fravær til nærvær i planens tittel. Ny nærværplan bygger i stor grad på boka «Håndtering av skolefravær» Gran og Mosand (2022). Planen er ført i pennen av av Anette Brekke (Rjukan barneskole), Marianne Aas (Atrå barne- og ungdomsskole) og Kjersti Volland (ped.rådgiver).

Planen er under utprøving våren 2023 med en evaluering satt til 23.mai 2023.

Kartlegging

Arbeidslaget

- Lag et arbeidslag rundt eleven (kontaktlærer, foreldre og elev)
- Utvid arbeidslaget ved behov for ytterligere kartlegging (Tidlig innsatsteam)
- Gi alle i arbeidslaget tydelige oppgaver
- Lytt til alle sine perspektiver

Arbeidslaget er det laget som jevnlig møtes for å kartlegge og vurdere situasjonen, utvikler tiltak og gjennomfører de når en elev har et høyt skolefravær av ulike årsaker. Arbeidslaget må komme tidlig i gang med kartlegging. Det første arbeidslaget består av kontaktlærer, foreldrene og eleven.

Om det er behov for å utvide arbeidslaget kan skolens Tidlig innsatsteam benyttes. Alle skolene i Tinn har et tidlig innsatsteam, som består av skolen, PP-tjenesten og skolehelsetjenesten v/helsesykepleier og fysioterapeut. Kommunepsykolog og lege kan inviteres inn i møte. Barnevernstjenesten deltar minimum to ganger i skoleåret, men møter også ved behov utover dette. Foreldre inviteres med, og samtykke til tverrfaglig samhandling innhentes. Alle i arbeidslaget må ha tydelige oppgaver til neste møte.

Kartlegging

- Undersøk om eleven har et trygt og godt skolemiljø
- Sikre at du har informasjonen du trenger fra skolen, elev og foreldre
- Kartlegg både risiko/sårbarhetsområder og styrker/muligheter på skolen, hjemme og i eleven.
- Gi alle i arbeidslaget tydelige oppgaver

Et trygt og godt skolemiljø

For å lykkes med skolefraværarbeidet må en være sikker på at skolemiljøet er trygt og godt for eleven. Det er også bra å kjenne til hva eleven selv oppfatter som styrker og svakheter i læringsmiljøet. Hvis eleven selv gir uttrykk for, eller foreldrene eller skolen kjenner til at han/hun ikke har et trygt og godt skolemiljø, som fremmer helse og trivsel og læring utløses aktivitetsplikten. Skolen har en aktivitetsplikt jf.

Opplæringsloven § 9A, og skal snarest undersøke saken jf. opplæringsloven §9A-4, tredje ledd. Selv om eleven har det trygt og godt kan en undersøkelse også avdekke muligheter og styrker i skolemiljøet. Metoder skolen kan benytte kan være sosiometriske undersøkelser, observasjon eller samtaler med elever og foreldre. Gode samtaler er med på å skape gode relasjoner, og åpner mer for elev og foreldrenes stemme.

Belys ulike perspektiver

Ofta er det slik at eleven viser ulike sider av seg selv på skolen og hjemme. Ved å se til ulike perspektiver, kan vi setter lys på ulike styrker og sårbarheter i miljøet rundt eleven eller i eleven selv. En god start på en pedagogisk analyse kan være at skolen kartlegger mønster i fraværet eller unngåelsesatferd. Ved å se dette fra skole- og lærerperspektivet, hjemme- og fritidsperspektivet og elevperspektivet kan vi belyse de ulike opprettholdende faktorer. I vedlegget kan du finne eksempler på områder som kan være tema for en pedagogisk analyse.

Pedagogisk analyse

I Tinn kommune skal skolene benytte pedagogisk analyse. Pedagogisk analyse er en modell for analyse der hensikten er å få en eksplisitt forståelse av de faktorer som utløser, påvirker og opprettholder et høyt skolefravær, opplevelsen av å ikke ha et trygt og godt skolemiljø, sosiale eller emosjonelle vansker, fagvansker e.l. Modellen viser også til områder som krever spesifikk informasjon om sårbarhets og beskyttelsesfaktorer for å kunne iverksette de riktige tiltakene. På dette grunnlaget kan det så gjennom bruk av modellen, utvikles og gjennomføres tiltak og strategier som bidrar til at utfordringene blir mindre og resultatene bedre. Figuren viser at det er to hoveddeler i modellen, en analysedel og en strategi- og tiltaksdel. Analysedelen bør så langt som mulig være gjennomført, før arbeidet med å utvikle tiltak og strategier startes. Figuren viser at det i revideringsfasen også er vesentlig at oppmerksomheten kan rettes mot alle de øvrige fasene i modellen.

I den pedagogiske analysen er analysen og refleksjonen viktig. I denne fasen er hensikten å finne fram til hvilke faktorer som opprettholder utfordringene som eksisterer.

Når noe oppleves som utfordrende ønsker vi som regel å gjøre noe med det. En opprettholdende faktor er et forhold i et sosialt system som har en sammenheng med at atferd og handlinger hos et eller flere individer gjentas over tid. Som oftest er det flere opprettholdende faktorer i et sosialt system. Det er viktig å sikre at alle perspektiver som skole- og lærerperspektivet, hjemme- og fritidsperspektivet og elevperspektivet kommer frem. Videre vil tiltakene dreie seg om å redusere eller fjerne opprettholdende faktorer, og gjennom det etablere nye faktorer som bidrar til en ønsket utvikling. Her vil det også være avgjørende å finne fram til hvilke faktorer i elevens liv som opprettholder denne type utfordringer. De tiltakene eller strategiene som iverksettes i elevens miljøer etter en slik analyse, skal ha til hensikt å redusere betydningen av de opprettholdende faktorene og dermed bidra til at utfordringene blir mindre. Denne sammenhengen mellom opprettholdende faktorer og problemer eller utfordringer vi ønsker å gjøre noe med, kan illustreres på følgende måte:

Nærversplan for barn og unge i Tinn kommune

Skolene i Tinn kommune har tilgang til det digitale verktøyet PedAI , som kan benyttes som støtte i arbeidet med pedagogiske analyser.

Forebyggende tiltak

Beskyttende faktorer som bidrar til forebygging av skolefravær:

- Gode relasjoner mellom voksne og barn.
- God klasse- og læringsledelse.
- Godt samarbeid mellom skole og hjem.
- Gode rutiner knyttet til fravær.
- Tidlig tverrfaglig innsats.

Forebygging handler først og fremst om universelle tiltak som retter seg mot alle barn og unge. De forebyggende tiltakene vil i stor grad inngå som en del skolens generelle tilrettelegging for alle, slik som f.eks. systematisk arbeid med å utvikle et godt psykososialt miljø og fokus på gruppe-/klasseledelse.

Med psykososialt miljø menes de mellommenneskelige forholdene i og på skolen, det sosiale miljøet og hvordan barna og personalet oppfatter dette. Arbeid med å fremme et godt psykososialt miljø blant barn og unge kan bidra til å forebygge skolevegring. Aktuelle tiltak retter seg mot å forebygge mobbing, øke barn og unges sosiale kompetanse samt øke trivsel og tilhørighet i barnehagen og på skolen.

Det er viktig å forebygge fravær ved å informere både barn, unge og foreldre om viktigheten av å komme på skolen og ha et lavt fravær. I Tinn kommune skal hver skole og barnehage skal ha slik informasjon som fast rutine ved oppstart av nytt skole/barnehageår.

God klasse- og læringsledelse

Gode relasjoner er viktige, men ikke tilstrekkelig for å skape en god skolehverdag. De voksnes evne til å lede klassen og grupper er like viktig for læring og trivsel, som det relasjoner er. I sin ledelse styrer den voksne den sosiale samhandlingen mellom elevene. En lærer som er tett på elevgruppen, opptatt av å se hver enkelt, motivere og være tydelig leder, har mulighet til å fange opp dynamikken i gruppen tidlig.

Tilpasset opplæring

Tilpasset opplæring er en viktig beskyttelsesfaktor for utvikling av alvorlig skolefravær, og bygger på kunnskap om og forståelse av eleven både faglig og sosialt. God tilpasset opplæring kan forebygge utvikling av høyt fravær da den tar utgangspunkt i elevers ulike behov, læreforutsetninger og ståsted. En systematisk og vellykket tilpasset opplæring krever at læreren har god innsikt i elevenes faglige og sosiale forutsetninger.

Godt samarbeid mellom skole og hjem

Elevenes foresatte er en avgjørende ressurs i arbeidet for å skape et godt skolemiljø. En forutsetning for godt samarbeid er god kommunikasjon. Når skolen og hjemmet samarbeider og formidler de samme verdiene og de samme positive forventningene til elevene, har det en positiv effekt på trivsel og læring. Samarbeidet mellom skole og hjem er et gjensidig ansvar, men skolen skal ta initiativ og legge til rette for samarbeidet og komme hjemmet i møte med en åpen og positiv holdning. Dette gir gode muligheter for dialog og åpenhet rundt elevens situasjon og eventuelle utfordringer.

Gode rutiner i fraværshåndtering og holdninger til skolefravær

Skoler som legger vekt på betydningen av tilstedeværelse og har felles holdninger til og gode rutiner for registrering og oppfølging av fravær, har ofte en lav fraværshandling. Skolene i Tinn kommune tar dette på alvor og skal sette fravær som tema på dagsorden i skolens daglige drift.

Slik følger vi opp fravær i Tinn kommune:

- det føres daglig fraværshandling.
- det skal være jevnlig gjennomgang av fraværet gjennom hele skoleåret. Fravær er et fast ukentlig tema på trinn- og/eller team-møter.
- det tas raskt kontakt med hjemmet når eleven er borte. I Tinn kommune sender lærer en melding til foreldrene og undersøker årsaken dersom en elev ikke møter til dagens undervisning og ingen beskjed er gitt fra hjemmet.
- fravær er et fast tema ved alle overganger i opplæringsløpet.

Dette innebærer at:

Rutiner om nærvær og fravær i skolen er et levende dokument som benyttes i skolehverdagen. Det er avgjørende at alle på skolen har en felles holdning om at tidlig innsats er viktig. Det er skolens ledelse som står ansvarlig for at lærerne fører og har oversikt over bekymringsfullt fravær.

Tidlig involvering av andre instanser

Skolen er den aller viktigste aktøren for arbeidet med skolefravær. I mange tilfeller vil skolen likevel ha behov for bistand fra andre instanser for å få elever med alvorlig skolefravær tilbake til skolen. PP-tjenesten og skolehelsetjenesten vil være aktuelle samarbeidspartnere i førstelinjetjenesten. Tidlig innsatsteamet kan også bidra med råd, veiledning og konkrete tiltak. Det er viktig at alle involverte i saken har en forståelse av at problemet eies av alle, både eleven selv, skolen, foresatte og hjelpeapparatet. Alle parter må ta ansvar for å finne en løsning, og bidra til at eleven kommer seg tilbake på skolen. Skolene må være bevisste på risikofaktorer for

skolevegning, og bevisste på tegn på at skolefravær hos en elev er eskalerende. Slik kan skolen få undersøkt bakgrunnen for fraværet så tidlig som mulig, og sette inn tiltak og gi støtte til eleven på et tidlig stadium. Skolehelsetjenesten bør også involveres for å avklare om det finnes helserelaterte eller psykososiale årsaker til fraværet.

Målrrettede tiltak -handlingsplan mot skolefravær

De målrrettede tiltakene skal brukes på elever som har gryende fraværsutfordringer.

Da er fraværet til eleven mellom 5-10 % og nærværet på 90-95 %. Dette tilsvarer et fravær på 1-2 undervisningstimer (60 minutter) i løpet av en uke eller 4,5-9 undervisningstimer i løpet av en måned.

De målrrettede tiltakene benyttes der det er kjent at eleven gruer seg til å gå på skolen og/eller der eleven unngår deler av skolens aktiviteter.

Disse elevene har behov for målrrettede tiltak for å snu utviklingen. I Tinn kommune benytter vi pedagogisk analyse i dette arbeidet, for eksempel ved å bruke PedAI.

Dette må på plass:

1. Relasjonelt arbeid. Voksne som viser eleven at de bryr seg. Voksne som spør og oppriktig ønsker å vite hvordan eleven har det på skolen. Hvordan er det med det faglige arbeidet? Med medelever? Med de voksne?
2. Plan som skal løse utfordringer og øke engasjement. Skolen undersøker sammen med eleven og foreldrene hva slags støtte som trengs. Er det faglig støtte? Sosial støtte? Emosjonell støtte? Er det først og fremst eleven selv eller klassemiljøet? Her er det viktig at eleven er aktør i eget skoleliv! Undersøk bredt og bli sikker på at skolestrevet ikke er tilknyttet et for dårlig skolemiljø eller at eleven har lærevansker.
3. Omsorgsfulle voksne som legger til rette for:
 - Trening
 - Motivasjon
 - Råd

Nærværplan for barn og unge i Tinn kommune

- Annerkjennelse
 - Mestring
 - Retning
 - Coaching
 - Støtte
 - Mål
4. Vurder sammen med eleven og foreldrene behov for drøfting i skolens Tidlig innsatsteam.

Aktuelle tiltak

Gjennomføre en klassemiljøundersøkelse.

Ha samtale med elever.

Øke mestring og forutsigbarhet for eleven ved å fjerne stressfaktorer som lekser, snakke høyt i klassen, gi støtte og hjelp til å gjennomføre prøver, unngå aktiviteter som eksponerer eleven på en ubehagelig måte o.l.

Når eleven kjenner seg trygg og har fått tilbake overskuddet

Når eleven kjenner seg trygg og har fått tilbake overskuddet kan arbeidslaget utarbeide en plan for hvordan eleven kan øve på det som har blitt for utfordrende, samtidig som den sikrer at eleven får brukt sine styrker i hverdagen, opplever å bli verdsatt og har det godt med medelever og lærere ved skolen.

Tiltaksplan

Tiltaksplanen skal løse utfordringer og øke engasjement. Skolen undersøker sammen med eleven og foreldrene hva slags støtte som trengs. Er det faglig støtte? Sosial støtte? Emosjonell støtte? Er det først og fremst eleven selv eller klassemiljøet? Her er det viktig at eleven er aktør i eget skoleliv! Undersøk bredt og bli sikker på at skolestrevet ikke er tilknyttet et for dårlig skolemiljø eller at eleven har lærevansker.

Nærværplan for barn og unge i Tinn kommune

Mål for skolen kan for eksempel være:

1. Skolemiljøet er trygt og godt.
2. Eleven opplever tilhørighet til skolen og gruppa si.
3. Eleven har bruk for styrkene sine i skolehverdagen og deltar i planleggingen.
4. Eleven har oversikt over skoleoppgavene og mestrer de oppgavene som skal gjøres.
5. Eleven har gode relasjoner til voksne og medelever.
6. Skole- og friminuttplanen er oversiktlig for eleven.

Mål for hjemmet kan for eksempel være:

1. Skole-hjem-samarbeidet er godt.
2. Aktivitetene hjemme styrker elevens selvbilde.

Mål for fritidsarena kan for eksempel være:

1. Positive fritidsaktiviteter.
2. Positiv kontakt med jevnaldrende.

Hovedmål					
Hvordan skal beskrive den ønskede situasjon					
Delmål	Hva skal tiltaket løse	Tiltak/aktivitet	Ansvarlig	Tidsperspektiv	Evaluering
Ta utgangspunkt i nøkkelord i problembeskrivelsen.	Skriv inn den aktuelle problemstillingen som skal løses ved hjelp av tiltaket.	Sett inn tiltak.	Konkret hvem som er ansvarlig.	Tilfeste uke, måned eller dato.	Hvem skal evaluere? Hvordan skal det evalueres? Eks samtaler, skalerer, elevundersøkelser, skalering 1-10, fredegssjekk osv.
Delmål på individnivå	Hva skal tiltaket løse	Tiltak/aktivitet	Ansvarlig	Tidsperspektiv	Evaluering
Delmål på gruppenivå	Hva skal tiltaket løse	Tiltak/aktivitet	Ansvarlig	Tidsperspektiv	Evaluering
Delmål på systemnivå	Hva skal tiltaket løse	Tiltak/aktivitet	Ansvarlig	Tidsperspektiv	Evaluering
Delmål for helsetilstand hvis ønskelig	Hva skal tiltaket løse	Tiltak/aktivitet	Ansvarlig	Tidsperspektiv	Evaluering
BARNEKONVENSJONEN ARTIKKEL 12: BARNETS RETT TIL Å BLI HØRT Her beskrives hvordan eleven har blitt hørt i den aktuelle saken.					
BARNEKONVENSJONEN ARTIKKEL 3: BARNETS BESTE Her beskrives hvordan skolen har vurdert barnets beste i den aktuelle saken.					

Malen finner du bakerst i planen og på Tinn kommune- BTI

Intensive målrettede tiltak

De intensive målrettede tiltakene skal brukes når eleven har høyt fravær det vil si mer enn 10 % fravær og under 90 % nærvær. Det vil si 1,5- 3 timer fravær i uken eller 6-12 timer fravær i løpet av en måned.

Dette må på plass:

1. Koordinert arbeid mellom skole, hjem og andre hjelpere.
2. Skreddersøm i tiltak.

Ved høyt fravær bør det være flere aktører engasjert i arbeidet. Det vanligste vil være PPT(pedagogisk-psykologisk tjeneste) , skolefraværsteam, BUP(barne- og ungdomspsykiatrien), familierapeut eller barnevernstjenester, fastleger, psykolog og helsesykepleiere.

Det betyr at man jobber inn under ulike lovverk samtidig. De ulike tjenestene har kjerneområder de har oppmerksomheten rettet mot, de utløses på ulike måter og lovverkene overlapper hverandre. Her er det spesielt viktig med et tett og godt samarbeid mellom de ulike aktørene. Dette samarbeidet skal koordineres av skolen hvis ikke annet blir avtalt underveis i skolens Tidlig innsatsteam. Jevnlige møter mellom elev, foreldre, skolen og andre hjelpere må skape felles forståelse i arbeidslaget. Arbeidslaget må være enige om hvor skoen trykker, hva målene er, og vite hvor man skal og hvordan man kommer dit. Her kreves samarbeid på tvers om skreddersøm tilpasset den enkelte elev. Tiltakene må stå i forhold til elevens utfordringer og være slik at de som skal utføre oppgavene mestrer dem.

Forventningene legges ned til der det er trygt å stå for eleven. Det betyr at forventninger, krav og vurderinger er tilpasset h*n sine behov og kapasitet. Å motvirke skadelig stress kan dreie seg om å finne små, målbare tiltak med senkede krav og tilbakemeldinger om det som går bra. Gå på lysglimtjakt! Mer vekt på mestring enn på prestasjon kan øke selvbildet. Unngå nederlag- gjør for eksempel en kartlegging sammen med eleven i arbeidslaget med «Tåler godt-tåler ikke så godt» (se mal s. 21)

Listen må justeres underveis i arbeidet.

Stress over tid-bryte negative tankemønstre

Elever som har opplevd stress over tid kan utvikle negative tankemønstre. En indre stemme som hele tiden forteller deg at du er dum og ubrukelig fører til en skamfølelse og en opplevelse av å være en mislykket elev, et mislykket barn. Positive tilbakemeldinger fra voksne og medelever på hvem de er mer enn på hva de kan , og aktiviteter som gir mestring og velvære er med på å bryte slike tankemønstre. For å ta sjansen på å prøve noe nytt – komme tilbake og være på skolen – trenger eleven tydelig struktur og oversikt ved at skoledagene er forutsigbare, og at de voksne som er ansvarlig for dette, er til å stole på.

Tilhørighet til skolen og de andre elevene

Tilhørighet til skolen og de andre elevene er sentralt for å løse etablert skolefravær. De fleste elevene som opplever skolefravær, har bekymringer for hva de andre elevene tenker og hva slags elevrolle det er mulig å ha når de kommer tilbake. Det er heller ikke utenkelig at enkelte medelever kan komme med ulike kommentarer. Med et godt blikk for gode relasjoner og et positivt læringsmiljø vil læreren kunne forebygge i klassen og være sentral for å kommunisere mellom elevene og legge til rette for at eleven har nødvendig oversikt og vet hva de skal gjøre og med hvem når de skal treffes. Noen ganger kan det være vanskelig for eleven å treffe hele klassen på en gang- da kan det være fint å bruke små, trygge grupper i en tilbakeføringsplan. En god plan viser tydelig trappetrinnene i tilbakeføringen, og hvilke delmål en kan ha på veien.

Eksposering og «skolekondis»

Å bli kastet ut på dypt vann kurerer ikke vannskrekk. En elev som har vært mye borte fra skolen har ofte lav «skolekondis». Da må vi ikke legge opp til maraton hver dag. Selv om eleven kan mobilisere og komme på skolen med full timeplan noen dager, vil ikke planen være bærekraftig over tid. Den største delen av planen må omfatte noe eleven mestrer godt, og en liten del kan være noe eleven øver på (eksponering). Den beste eksponeringstreningen er å øve på noe eleven gjerne ønsker å klare. Det kan være å «holde ut» i yndlingsfaget eller gjøre noe hyggelig sammen med klassen.

Overganger

Overganger kan være vanskelige og trenger ekstra oppmerksomhet.

Første skoledag etter en ferie er mer utfordrende enn en hvilken som helst annen dag. Overganger i skoledagen kan også være utfordrende. Det å skulle forflytte seg fra et klasserom til et annet, overgang fra time til friminutt eller garderoben i idrettshallen for gym. Det er viktig å gi god støtte til oversikt og kontroll for eleven i slike situasjoner. Friminutt er skolens største «fag» og bør være den tiden som settes av til sosial trening. Det er også friminutt som har minst struktur og forutsigbarhet noe som kan gjøre dette ekstra vanskelig. Sørg for at elevens plan ivaretar overganger og friminutt.

Ønsker om skolebytte

Når eleven strever med skoleoppmøte, kan det dukke opp spørsmål om skolebytte. I slike tilfeller anbefaler vi foreldrene om å ta kontakt med den andre skolen og undersøke hvordan det er der, for så å sette opp en liste med for- og motargumenter.

Dagens skole	Ny skole
Hva er bra her?	Hva er bra ved den nye skolen?
Hva ønsker eleven seg vekk fra?	Hva kan eleven miste?

Skolearbeid hjemmefra

Forskere står mot hverandre i spørsmålet om hvorvidt det er hensiktsmessig at elever gjør skolearbeid hjemmefra. Det er imidlertid enighet om at langvarig hjemmeskole ikke hjelper eleven, men kan bidra til å opprettholde skolevegring. I tilfeller der eleven er delvis hjemme og delvis på skolen kan foreldrenes hjelp og oppmuntring til å gjøre skolearbeid hjemme bidra til å få eleven raskere tilbake til skolen, siden det bidrar til å opprettholde struktur i hverdagen og redusere faglige hull.

Tiltak når eleven har hatt et langvarig totalt skolefravær

Hvis eleven har vært helt borte fra skolen over tid må læreren sørge for å gjenskape relasjoner og tillit. Det krever at voksne tar fullt ansvar for at situasjonen er som den er. Det bør innføres egne tiltak for å sikre en god relasjon mellom lærer og eleven som "[banking time](#)" eller lignende tiltak. Hvis eleven ikke klarer å komme til skolen må læreren møte eleven et annet sted eller hjemme. Finn andre måter å ta kontakt med eleven på dersom læreren ikke får møte eleven i det hele tatt. Chat i teams, snakk via telefon eller epost. Eleven må oppleve at skolen bryr seg.

Langtidsperspektivet for elevens ønskesituasjon kan være lettere å ta tak i en dagens situasjon. Start for eksempel 5 år fram i tid og bygg målsettingene gradvis bakover til nåtid. Planen må bygge på det som er godt og det som gir håp. Også hverdagsfunksjonen kan være lav, planen kan da gå ut på å spise middag, gå en tur rundt huset sammen med trygghetspersoner osv. Det kan også være fint om eleven kan gjøre noe likt det klassen gjør – se samme film om samme tema for eksempel. Lage lenker/ små broer inn mot fellesskapet.

Tidlig innsatsteam i Tinn kommune

Tidlig innsatsteam er en del av Tinn kommunes systematiske arbeid i barnehager og skoler med forebyggende perspektiver på system- og individnivå. Her settes et tverrfaglig blikk på saker som enda ikke har blitt en sak i andre systemer for å kunne komme tidlig inn med forebyggende tiltak.

Tidlig innsatsteam har møter på den enkelte skole og barnehage ca. en gang pr måned. Det settes av 1,5 time til møtet. Det er den enkelte skole/barnehage som eier møtene. Det vil si at den enkelte skole har ansvar for å kalle inn til møtet og sette opp saksliste, sørge for at møteleder blir valgt i hvert møte, at det skrives referat fra møtene. Referater legges i et eget team for systemsaker og i kommunenes eget post- og arkivsystem for saker som angår enkeltelever. Den enkelte skole setter opp plan for møtene for skoleåret og kaller inn via teams. Det er behovet i hver enkelt sak som styrer hvilke faglige blikk som hektes på. Deltakere i Tidlig innsatsteam kan være:

- Skolehelsetjenesten derunder helsesykepleier og fysioterapeut
- PPT.
- Barnevern.
- Skole/barnehage.
- Kommunepsykolog.
- Lege.

Saker som drøftes i Tidlig innsatsteam kan drøftes anonymt dersom det er behov for dette. I Tinn kommune tilstreber vi å ha med eleven og dens foreldre i alt som har med eleven å gjøre. Vi skal derfor så langt det er mulig innhente samtykke til tverrfaglig arbeid (se vedlegg) og gjerne ha elev og foreldre med på møtet i Tidlig innsatsteam.

[PP-tjenestens rolle i skolefraværssaker](#)

PP-tjenesten er kommunens sakkyndige organ som skal hjelpe barn og elever som strever i sin utvikling eller har en vanskelig opplæringsituasjon. PP-tjenesten skal gi råd, veilede, bistå med kompetanseutvikling og sørge for sakkyndige vurderinger for de barna og elevene som har behov for det.

Ved problemstillinger som omhandler høyt skolefravær kan PP-tjenesten bistå med råd og veiledning til skolen. PP-tjenesten kan utrede barnet eller eleven, og avdekke om eleven har lærevansker eller om det finnes andre grunner til at barnet eller eleven strever. Videre skisseres det tiltak som skal hjelpe elevens sosiale og skolefaglige progresjon. Både skole sammen med foreldre, foreldre og eleven selv kan ta kontakt med PP-tjenesten for en vurdering.

PP-tjenesten er fast deltaker i kommunens Tidlig innsatsteam og kan veilede skolen på både system- og individsaker.

Barnevernets rolle i skolefraværssaker

Ved bekymringsfullt skolefravær kan barnet og familien ha behov for hjelpetiltak gjennom barneverntjenesten. Foresatte kan selv ta kontakt med barneverntjenesten for å få hjelp eller i samarbeid med skolen. Det er også mulig å drøfte saker anonymt med barneverntjenesten før en eventuell bekymringsmelding blir sendt. Skolen skal ved melding til barneverntjenesten underrette foresatte. Unntak er når det er grunn til å tro at det er fare for vold, seksuelt misbruk eller annen alvorlig omsorgssvikt.

Samtykke til tverrfaglig samarbeid-skjema

Tinn kommune

Samtykke – tverrfaglig samhandling

Navn på barn/elev: _____

Fødselsnummer: _____

Jeg /vi gir med dette samtykke til at nedenfor nevnte etater løses fra sin taushetsplikt for å bidra til å skape helhetlige og koordinerte tjenester.

	Kryss av:
Skole	
Barnehage	
PP-tjenesten	
Barnevernstjenesten	
Helsesøster	
Sykehus/BUP	
Fastlege/ kommuneoverlege	
Sosialtjenesten/NAV	
Jordmor	
Andre:	

Dette samtykket er gitt under forutsetning av at underskriverne på forhånd er gjort kjent med tema/opplysninger/vurderinger som kan droftes med samarbeidende instanser. Samtykket er gyldig i et år og kan trekkes tilbake av underskriverne – dette gjøres skriftlig til tjenestestedet

Dato/Underskrift foresatte 1: _____

Dato/Underskrift foresatt 2: _____

Dato/Underskrift fra ungdom over 15år: _____

Nærværplan for barn og unge i Tinn kommune

Tiltaksplan- MAL

Hovedmål Hvordan skal beskrive den ønskede situasjon					
Delmål Ta utgangspunkt i nøkkelord i problembeskrivelsen.	Hva skal tiltaket løse Skriv inn den aktuelle problemstillingen som skal løses ved hjelp av tiltaket.	Tiltak/aktivitet Sett inn tiltak.	Ansvarlig Konkret hvem som er ansvarlig.	Tidsperspektiv Tidfeste uke, måned eller dato.	Evaluerings Hvem skal evaluere? Hvordan skal det evalueres? Eks samtaler, tinnmøter, elevundersøkelse, skalering 1-10, fredagsjekk osv.
Delmål på individ nivå	Hva skal tiltaket løse	Tiltak/aktivitet	Ansvarlig	Tidsperspektiv	Evaluerings
Delmål på gruppenivå	Hva skal tiltaket løse	Tiltak/aktivitet	Ansvarlig	Tidsperspektiv	Evaluerings
Delmål på systemnivå	Hva skal tiltaket løse	Tiltak/aktivitet	Ansvarlig	Tidsperspektiv	Evaluerings
Delmål for helse hvis ønskelig	Hva skal tiltaket løse	Tiltak/aktivitet	Ansvarlig	Tidsperspektiv	Evaluerings
BARNEKONVENSJONEN ARTIKKEL 12: BARNETS RETT TIL Å BLI HØRT Her beskriver hvordan eleven har blitt hørt i den aktuelle saken.					
BARNEKONVENSJONEN ARTIKKEL 3. BARNETS BESTE Her beskrives hvordan skolen har vurdert barnets beste i den aktuelle saken.					

Tåler godt – tåler ikke så godt -MAL

Tåler godt	Tåler ikke så godt
<i>For eksempel Kroppsøving</i>	<i>For eksempel å være sammen med mer enn ett annet barn samtidig</i>

Undersøkelsesverktøy -klassemiljø

Dette mener jeg om klassen

En undersøkelse av elevstemmen til en eller flere elever.

Utsagn	Enig	Både enig og uenig	Uenig
Det er lov å gjøre feil i denne klassen.			
Det er lett å få hjelp av andre.			
Det er lett å samarbeide med andre.			
Jeg trives i klassen.			
Vi har det morsomt sammen i klassen.			
Det er lov å være flink i klassen.			
Vi viser hverandre respekt.			
Elevene hører på lærerne.			
Lærerne er interessert i hvordan elevene har det.			
Det er noen som bestemmer mer enn noen andre i klassen.			
Det er trygt å være i klassen.			
Det er klikker i klassen (vennegjenger som er mest sammen med hverandre).			
Det er ofte bråk og uro i klassen.			
Vi er en klasse som jobber godt med skoleoppgavene.			
Det er noen som er utenfor i klassen.			
Det er noen som blir plaget her.			
Vi setter pris på at vi er forskjellige/her kan alle være seg selv.			
Det er best når vi jobber hver for oss.			
I klassen kan det bli snakket stygt om eller til andre.			
Lærerne liker å være sammen med oss.			
Det er noen som ofte er alene i friminuttene.			

Skjema hentet fra boka *Håndtering av skolefravær*.

Undersøkelserverktøy -elevens skolehverdag

Pluss-minus-skjema

Område			Kommentar
Skoleveien			
Arbeidsplan/lekseplan/ Ukeplan/ dagsplan			
Lange økter			
Korte økter			
Tavleundervisning			
Læreren hjelper deg			
Jobbe alene			
Jobbe i gruppe Hvem vil du jobbe sammen med (par / gruppe)?			
Alene undervisning			
Klasserommet/ arealet -plassen din i klasserommet			
Prosjektarbeid/tema arbeid/ fordypning			
Ekskursjoner (museum, teater arbeidsplass o.l.) / annerledesdager			
<u>Turdager</u>			
KRLE			
Norsk lesing			
Norsk skriving			
Matematikk			
Engelsk skriftlig			
Engelsk muntlig			
Samfunnsfag			
Naturfag			
Kroppsøving			

Nærværplan for barn og unge i Tinn kommune

Område			Kommentar
Svømming			
Sløyd			
Tegning			
Mat og helse			
Spise på skolen			
Musikk			
Lekser			
Skriftlig prøve			
Muntlig prøve			
Framføring <ul style="list-style-type: none"> - Alene - sammen med noen - for gruppe 			
Friminutt			
Grappa di / klassen			
Guttene			
Jentene			
Kjenner du til noen på trinnet som Føler seg utenfor eller opplever å bli plaget? Har du noen gang hatt det slik?			
Konflikt/uenighet/krangel			
Lærerne dine/voksne på skolen hvem av de tror du liker deg? Blir du hørt på skolen			
Skolen din			
Skoleregler			
Ferier			
Film/serier			

Nærværsplan for barn og unge i Tinn kommune

Område			Kommentar
Sosiale medier, underholdning			
Sosiale medier, kommunikasjon			
Spill / <u>gaming</u>			
Nyheter /politikk / samfunnsengasjement			
Musikk: -Høre på -syng -spille -lage			
Rydderommet			
Hjelp hjemme			
Passe søsken			
Være sammen med venner			
Kontakt med eldre mennesker			
Husdyr			
Fritidsaktiviteter			
Foreldre			
Jobb			
Kan du huske sist du var fornøyd med deg selv? På en skala fra 1-10 der 1 er lite og 10 er høyt stress: hvor høyt stress kjenner du når du tenker på skolen? På en skala fra 1 -10 der 1 er lite og 10 er mye: hvor lyst har du til å få til skolen? Aladdins lampe / verdensherredømme / tre ønsker i livet 1 2 3			

En anerkjennende samtale

I boka *Anerkjennende elev-samtaler* (Mæland og Hauger, 2008) nevnes mirakelspørsmål:

«Du tenker deg at du våkner en natt , og det har skjedd et mirakel.

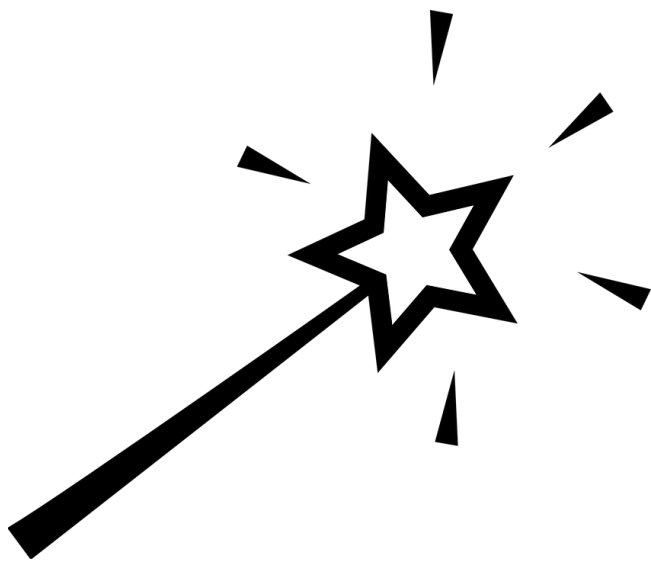
* Hvordan ville en dag på skolen ha sett ut da?

*Hva gjorde du?

* Hva gjorde læreren?

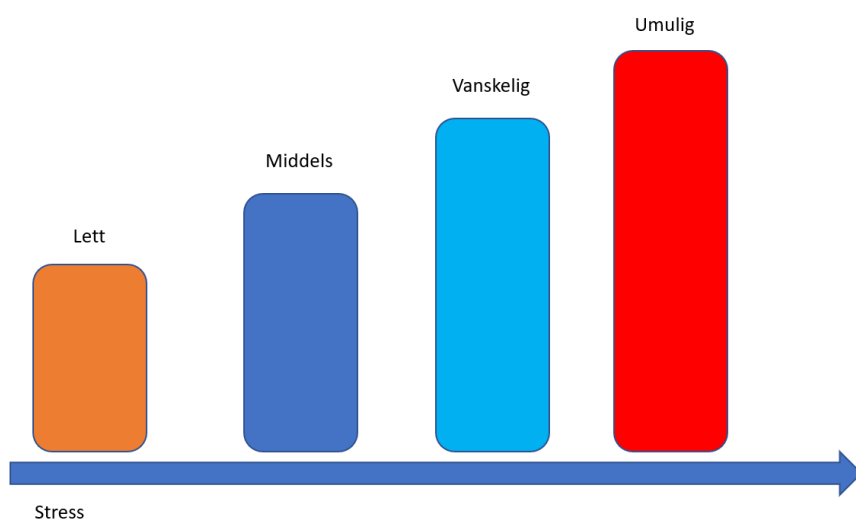
*Hvordan hadde du det sammen med de andre i klassen?

*Om jeg var flue på veggen og så deg i klasserommet og alt var bra, hva ville jeg ha sett da?

Aktiviteter og stress

Elevmedvirkning i praksis! Eleven inviteres til å plassere lapper med FAG, ROM, AKTIIVTETER og ARBEIDSMÅTER inn i et stress-skjema.

Banking time som metode for relasjonsbygging

Hva er Banking time: Enkelt sagt handler det om den voksnes kvalitetstid i samvær med ett eller noen få barn. Målet er å styrke relasjonen, varmen og de følelsesmessige båndene mellom barnet og den voksne (Pianta, 1999) (Pianta et al., 2003).

«Samhandling mellom barn og voksne kan forbedres når lærere får opplæring om utvikling av gode relasjoner og hvordan dette kan bidra til å fremme barnas prestasjoner»
(Læringsmiljøsentere:
<https://laringsmiljosenteret.uis.no/barnehage/or-ganisasjonsutvikling/kompetanseutvikling/>)

Banking time handler om å fylle barnets konto med gode opplevelser slik at barnet er trygg nok til at du kan sette grenser ved behov. Barn godtar lettere grenser og krav fra en voksen de har tillitt til og som viser dem respekt, enn fra voksne som ikke viser interesse, eller er utydelige i sine forventninger til dem.

De gode opplevelsene og øyeblikkene kan bidra til at den voksne blir mer åpen og positiv innstilt til eleven. Og eleven får gode opplevelser med den voksne, føler seg sett, verdsatt og lyttet til. På den måten bygges relasjoner og gjensidigheten styrkes.

Det forutsettes at det er felles forståelse i personalet at det brukes tid på Banking time. Hvem: Det kan være både den innadvendte og den urolige/utagerende eleven. De elevene som kommer i risikozonen eller faresonen etter en relasjonskartlegging i klassen, kan være aktuelle å prøve ut Banking time på.

Hvordan gjennomføre banking time?

Det er et opplegg der en skal gi systematisk og timeplanfestet aktivitet. En må finne ut hva som interesserer eleven og spille på det.
F.eks. ca 15 min. 2-3 ganger i uka i ca. 3-4 uker.

Eksempel på banking time på skolen:

Per er en gutt som stadig kommer i konflikt med jevnaldrende og voksne på skolen. Han hisser seg lett opp for tilsynelatende små bagateller, opplever seg urettferdig behandlet og kan bruke både fysisk og verbal makt for å få viljen sin. De andre barna er litt redd for Per og vegrer seg for å være sammen med han.
Relasjonskartleggingen viser at han har få gode relasjoner. Etter å ha kartlagt interessene hans finner de ut at han bl.a. interesserer seg for dataspillet Fortnite og han liker å spille fotball. Etter en drøfting på lærerteamet avtaler de at kontaktlærer utfører Banking time ca 15 min 3 ganger i uka for å styrke relasjonen mellom dem. Dette timeplanfestes og kommuniseres med eleven og foreldrene. I samarbeid med eleven og foreldrene avtaler de hvilke aktiviteter de skal gjøre sammen.
Kontaktlærers rolle handler i stor grad om å vise interesse, oppmuntre, støtte og fremme medvirkning og mestring i aktiviteten. I samtalen avtaler de bl.a. at Per skal lære læreren å spille Fortnite en gang i uken og at de spiller fotball de andre to gangen. Dette evalueres fortløpende og i fellesskap etter to uker.

Eksempler på områder som kan være tema for pedagogisk analyse

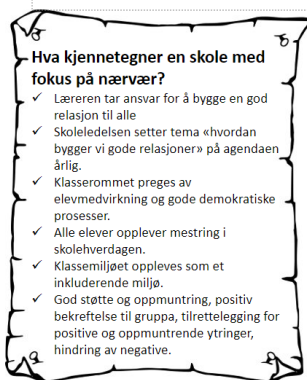
Dette er eksempler på områder som kan være tema for pedagogisk analyse. Listen er ikke uttømmende.

Skoleperspektiv	Hjemmesituasjon	Fritid	Elevenes stemme
Hvordan er elevens skole- og læringsmiljø?	Hvordan har barnet det hjemme?	Når kan en se at barnet utfolder seg, og har det fint?	Hvordan opplever du skolemiljøet?
Hva er elevens stryker?	Har familien samarbeidet med andre hjelpere fra før?	Hva er barnets interesser?	Hva gjør deg glad?
Strever eleven med læring?	Hva mener foreldrene må til for at situasjonen skal bli bedre eller hva må endre seg?	Hva liker barnet å gjøre på fritiden?	Hva mener du må til, for at situasjonen skal bli bedre, eller hva må endre seg?
Hvilke faglige eller sosiale rolle og interesser har eleven?	Hva liker familien å gjøre sammen?	Hvordan er barnets forhold til jevnaldrende på fritiden?	Hva slags støtte og hjelp vil du ta imot?
Hvilke faglige og sosiale aktiviteter synes eleven å sette pris på?	Hvilke strategier benytter barnet når noe oppleves som vanskelig eller konfliktfylt?		
Hvilke medelever er en god støtte for eleven, og hvem får støtte av vedkommende?			

Visuelle kortversjoner

Forebyggende tiltak-Kjennetegn på skole med fokus på nærvær-oppslag

Forebyggende tiltak-1

- Forebygging handler først og fremst om universelle tiltak som retter seg mot alle barn og unge. De forebyggende tiltakene vil i stor grad inngå som en del skolens generelle tilrettelegging for alle, slik som f.eks. systematisk arbeid med å utvikle et godt psykososialt miljø og fokus på gruppe-/klasseledelse.
- Med psykososialt miljø menes de mellommenneskelige forholdene i på skolen, det sosiale miljøet og hvordan barna og personalet oppfatter dette. Arbeid med å fremme et godt psykososialt miljø blant barn og unge kan bidra til å forebygge skolevegning. Aktuelle tiltak retter seg mot å forebygge mobbing, øke barn og unges sosiale kompetanse samt øke trivsel og tilhørighet i barnehagen og på skolen.
- Andre eksempler på beskyttende faktorer som bidrar forebygging av skolefravær. Gode relasjoner mellom voksne og barn. God klasse- og læringsledelse. Godt samarbeid mellom skole og hjem. Gode rutiner knyttet til fravær. Tidlig tverrfaglig innsats.
- Det er også viktig å forebygge fravær ved å informere både barn, unge og foreldre om viktigheten av å komme på skolen og ha et lavt fravær. Hver skole og barnehage skal ha slik informasjon som fast rutine ved oppstart av nytt skole/barnehageår.

Kommentert [KFV1]: Skulle vi satt på "Forebyggende tiltak-1" "Forebyggende tiltak-2" osv? [@Marianne As](#)

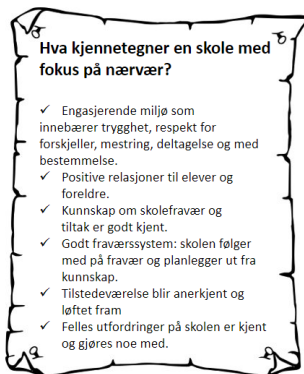
Forebyggende tiltak-2

- God klasse- og læringsledelse
- Gode relasjoner er viktige, men ikke tilstrekkelig for å skape en god skolehverdag. De voksnes evne til å lede klassen og grupper er like viktig for læring og trivsel, som det relasjoner er. I sin ledelse styrer den voksne den sosiale samhandlingen mellom elevene. En lærer som er tett på elevgruppen, oppstatt av å se hver enkelt, motivere og være tydelig leder, har mulighet til å fange opp dynamikken i gruppen tidlig.
- Tilpasset opplæring
- Tilpasset opplæring er en viktig beskyttelsesfaktor for utvikling av alvorlig skolefravær og bygger på kunnskap om og forståelse av elevene både faglig og sosialt. God tilpasset opplæring kan forebygge utvikling av høyt fravær da den tar utgangspunkt i elevenes ulike behov, lærerforutsetninger og ståsted. En systematisk og vellykket tilpasset opplæring krever at læreren har god innsikt i elevenes faglige og sosiale forutsetninger.
- Godt samarbeid mellom skole og hjem
- Elevenes foresatte er en avgjørende ressurs i arbeidet for å skape et godt skolemiljø. En forutsetning for godt samarbeid er god kommunikasjon. Når skolen og hjemmet samarbeider og formidler de samme verdiene og de samme positive forventningene til elevene, har det en positiv effekt på trivsel og læring. Samarbeidet mellom skole og hjem er et gjensidig ansvar, men skolen skal ta initiativ og legge til rette for samarbeidet og komme hjemmet i møte med en åpen og positiv holdning. Dette gir gode muligheter for dialog og åpenhet rundt elevens situasjon og eventuelle utfordringer.

Kommentert [MA2]: Det kan vi godt :-)

Forebyggende tiltak-3

Gode rutiner i fraværsering og holdninger til skolefravær

Skoler som legger vekt på betydningen av tilstedeværelse og har felles holdninger for gode rutiner for registrering og oppfølging av fravær, har ofte en lav fraværproblematikk. For å lykkes med dette, er det viktig at skolen tar fravær på alvor. Skolene i Tinn skal sette fravær som tema på dagsorden i skolens daglige drift.

Dette innebærer at:

- det føres daglig fraværregistrering
- det skal være jevnlig gjennomgang av fraværet gjennom hele skoleåret
- det tas raskest kontakt med hjemmet når eleven er borte
- fravær er et fast tema på trimmøtet

Rutiner om nærvær og fravær i skolen er et levende dokument som benyttes i skolehverdagen. Det er avgjørende at alle på skolen har en felles holdning om at tidlig innsats er viktig. Det er skolens ledelse som står ansvarlig for at lærerne fører og har oversikt over bekymringsfullt fravær.

Tidlig involvering av andre instanser

Skolen er den aller viktigste aktøren for arbeidet med skolefravær. I mange tilfeller vil skolen likevel ha behov for bistand fra andre instanser for å få elever med alvorlig skolefravær tilbake til skolen. PE-ljensneppen og skolehelsegenestien vil være aktuelle samarbeidspartnere i forstørrelsesgenestien. Tidlig innsatssteamet kan også bidra med råd, veiledning og konkrete tiltak. Det er viktig at alle involverte i saken har en forståelse av at problemet eris av alle, både eleven selv, skolen, foresatte og hjelpeapparatet. Alle parter må ta ansvar for å finne en løsning, og bidra til at eleven kommer seg tilbake på skolen. Skolene må være bevisste på risikofaktorer for skolevegring, og bevisste på tegn på at skolefravær hos en elev er eskalerende. Sak kan skolen få undersøkt bakgrunnen for fraværet så tidlig som mulig, og sette inn tiltak og gi støtte til eleven på et tidlig stadium. Skolehelsegenestien bør også involveres for å avklare om det finnes helserelaterte eller psykossiske årsaker til fraværet.

Kilder

www.statped.no

Gran & Mosand -Håndtering av skolefravær – fagbokforlaget 2022